

Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel
Tel.: 02/289.76.11
Fax: 02/289.76.09

COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

ADVIES

(A)101014-CDC-994

over het

‘ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020 van de N.V. ELIA SYSTEM OPERATOR’

gegeven met toepassing van de artikelen 13, §1, tweede lid, en 23, §2, tweede lid, 1° en 10°, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 december 2007 betreffende de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit.

14 oktober 2010

ADVIES

Op 17 september 2010 ontving de COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) een brief van de N.V. ELIA SYSTEM OPERATOR (hierna: ELIA) met het verzoek om, overeenkomstig de procedure bedoeld in artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 december 2007, een advies te verstrekken binnen een termijn van dertig dagen te rekenen van de ontvangst van het verzoek, over het ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020, zoals bedoeld in artikel 13, §1, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

ELIA vermeldt in voornoemd schrijven dat de grote lijnen van dit plan het voorwerp uitmaakten van presentaties gegeven aan de diensten van de CREG, tijdens drie vergaderingen die plaatsvonden in de maanden juni en juli 2010.

Met toepassing van artikel 13, §1, tweede lid, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet) is het ontwikkelingsplan onderworpen aan het advies van de CREG. De Koning bepaalt de nadere regels van de procedure van opstelling, goedkeuring en publicatie van het ontwikkelingsplan (artikel 13, §1, laatste lid, van de elektriciteitswet).

Met toepassing van artikel 23, §2, tweede lid, 1°, van de elektriciteitswet geeft de CREG gemotiveerde adviezen en legt zij voorstellen voor in de gevallen bepaald door deze wet of de uitvoeringsbesluiten ervan. Artikel 23, §2, tweede lid, 10°, van de elektriciteitswet bepaalt dat de CREG een advies uitbrengt over het ontwikkelingsplan en toezicht uitoefent op de uitvoering van dit plan.

Artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 december 2007 betreffende de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit bepaalt dat het ontwerp van ontwikkelingsplan, wanneer het overeenkomstig de artikelen 3 en 4 is opgesteld, door de netbeheerder voor advies voorgelegd wordt aan de CREG en de minister bevoegd voor het mariene milieu. De adviezen worden aan de netbeheerder overgemaakt binnen een termijn van dertig dagen vanaf de ontvangst van de adviesaanvragen. Indien ze niet worden verleend binnen de termijn, voorzien door dit artikel, worden de adviezen als gunstig beschouwd.

De CREG beschikt niet over de nodige informatie om na te gaan of het ontwikkelingsplan wel degelijk in samenwerking met de diensten van de Administratie, overeenkomstig de artikelen 3 en 4 van voornoemd koninklijk besluit van 20 december 2007 is opgesteld. Zij gaat ervan uit dat ELIA de daarin vervatte vereisten voor de opstelling van het ontwikkelingsplan heeft nageleefd en het ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020 op regelmatige wijze is tot stand gekomen.

Het Directiecomité van de CREG keurde dit advies goed tijdens zijn vergadering van 14 oktober 2010.

Dit advies bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt het wettelijk kader m.b.t. dit advies en het ontwikkelingsplan geschetst. Het tweede deel bevat een analyse van het ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020.

I. WETTELIJK KADER

I.1. M.b.t. het advies van de CREG

1. De algemene bepalingen met betrekking tot de uitwerking van het ontwikkelingsplan voor het transmissienet zijn vervat in de elektriciteitswet en het koninklijk besluit van 20 december 2007 betreffende de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit (hierna: het koninklijk besluit van 20 december 2007).

2. Met toepassing van **artikel 13, §1, van de elektriciteitswet**, laatst gewijzigd bij artikel 163 van de wet van 6 mei 2009 (i.e. na bekendmaking van het koninklijk besluit van 20 december 2007), stelt de netbeheerder een plan voor de ontwikkeling van het transmissienet op in samenwerking met de Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau. Het ontwikkelingsplan is onderworpen aan het advies van de CREG en aan de goedkeuring van de minister. Voor deze delen van het ontwikkelingsplan die betrekking hebben op de ontwikkelingen van het transmissienet die noodzakelijk zijn voor de aansluiting op het transmissienet van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht, pleegt de minister vooraf overleg met de minister die bevoegd is voor het mariene milieu. Het ontwikkelingsplan dekt een periode van minstens tien jaar en wordt om de vier jaar aangepast. Die aanpassing moet plaatsvinden binnen de twaalf maanden na de publicatie van de prospectieve studie. De Koning bepaalt de nadere regels van de procedure van opstelling, goedkeuring en publicatie van het ontwikkelingsplan.

Het ontwikkelingsplan bevat met toepassing van artikel 13, §2, van de elektriciteitswet een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit, met aanduiding van de onderliggende hypothesen, en bepaalt het investeringsprogramma dat de netbeheerder zich verbindt uit te voeren om aan deze behoeften te voldoen. Het ontwikkelingsplan houdt rekening met de nood aan een adequate reservecapaciteit en met de projecten van gemeenschappelijk belang aangewezen door de instellingen van de Europese Unie in het domein van de trans-Europese netten. Bij Beschikking nr. 1364/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006¹ werden richtsnoeren voor trans-Europese

¹ Beschikking Nr. 1364/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 tot opstelling van richtsnoeren voor trans-Europese netwerken in de energiesector en houdende intrekking van de Beschikkingen 96/391/EG en nr. 1229/2003/EG, *Pb.L.* 22 september 2006.

netwerken in de energiesector vastgesteld. In die richtsnoeren worden projecten van gemeenschappelijk belang en projecten die prioriteit hebben, met inbegrip van projecten van Europees belang, op het gebied van de trans-Europese elektriciteits- en gasnetwerken geïdentificeerd (artikel 1 van voornoemde Beschikking).

3. Bij **koninklijk besluit van 20 december 2007** heeft de Koning de procedure voor uitwerking, goedkeuring en bekendmaking van het plan inzake ontwikkeling van het transmissienet voor elektriciteit bepaald.

3.1. Met toepassing van artikel 2, §1, van het koninklijk besluit van 20 december 2007 wordt het ontwikkelingsplan voor de eerste maal opgesteld binnen de twaalf maanden vanaf de opstelling van de prospectieve studie. Op 15 december 2009 heeft de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie de definitieve versie van de meest recent studie over de perspectieven van de elektriciteitsbevoorrading (prospectieve studie) 2008-2017 op zijn website gepubliceerd.

3.2. Artikel 2, §3, van het koninklijk besluit van 20 december 2007 bepaalt dat het ontwikkelingsplan wordt opgesteld en goedgekeurd, rekening houdend met in het bijzonder de prospectieve studie. Tijdens de procedure van opstelling van het ontwikkelingsplan, wordt er rekening gehouden met de laatst geldende prospectieve studie, opgesteld door de Algemene Directie Energie. Mits passende motivering kan eveneens rekening worden gehouden met de documenten, die voortkomen uit de aan gang zijnde procedure van de periodieke aanpassing van de prospectieve studie.

De prospectieve studie is echter niet het enige instrument waarmee rekening moet worden gehouden bij de opstelling van het ontwikkelingsplan. Hierop wordt verder ingegaan onder titel I.2. van dit advies.

3.3. De artikelen 3 en 4 van het koninklijk besluit van 20 december 2007 hebben betrekking op de fase van opstelling van het ontwikkelingsplan voorafgaand aan de adviesvraag aan de CREG.

“Art. 3. Binnen de negen maanden na de bekendmaking van de prospectieve studie bedoeld in artikel 3 van de wet stelt de netbeheerder in samenwerking met de Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau een ontwerp van ontwikkelingsplan op dat een periode van tien jaar bestrijkt.

Art. 4. Voorafgaand aan het opstellen van het ontwikkelingsplan, bepalen de netbeheerder, de Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau in

samenspraak de modaliteiten inzake het opstellen van het ontwerp van ontwikkelingsplan door inzonderheid te verduidelijken:

1° de verdeling van de taken die aan elk van de drie organisaties zijn opgedragen :

2° de vereiste termijnen voor de vervulling van de taken;

3° de communicatiewijze van de informatie tussen de drie organisaties.”

De prospectieve studie werd gepubliceerd op 15 december 2009. De CREG heeft het ontwerp van ontwikkelingsplan ontvangen op 17 september 2010.

3.4. Met toepassing van artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 december 2007 wordt het ontwerp van ontwikkelingsplan, wanneer het overeenkomstig de artikelen 3 en 4 is opgesteld, door de netbeheerder voor advies voorgelegd aan de CREG en de minister bevoegd voor het mariene milieu, die hun adviezen aan de netbeheerder overmaken binnen een termijn van dertig dagen vanaf de ontvangst van de adviesaanvragen. Indien ze niet worden verleend binnen de termijn, voorzien door dit artikel, worden de adviezen als gunstig beschouwd.

De minister bevoegd voor het mariene milieu wordt voorafgaand aan het opstellen van het ontwikkelingsplan reeds geraadpleegd door de minister in het kader van de delen van het ontwerp van ontwikkelingsplan die betrekking hebben op de aanpassingen van het transmissienet die noodzakelijk zijn voor de aansluiting op het transmissienet van installaties voor de productie van elektriciteit uit wind in de Noordzee (artikel 5 van het koninklijk besluit van 20 december 2007).

3.5. Rekening houdend met de adviezen van de CREG en de minister bevoegd voor het mariene milieu in het ontwikkelingsplan, gaat ELIA over tot evaluatie van de gevolgen voor het milieu van het ontwerp van ontwikkelingsplan met toepassing van de bepalingen van de artikelen 9 tot 14 van de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu (artikel 7 van het koninklijk besluit van 20 december 2007).

3.6. De artikelen 9 tot 11 en 13 bevatten tenslotte de procedure voor goedkeuring van het ontwikkelingsplan door de minister en de bekendmaking ervan.

I.2. M.b.t. het ontwikkelingsplan 2010-2020

4. Behalve de prospectieve studie (cf. §3.2 van dit advies) en de projecten van gemeenschappelijk belang aangewezen door de instellingen van de Europese Unie in het domein van de trans-Europese netten (cf. §2 van dit advies), dient het ontwikkelingsplan vanzelfsprekend ook rekening te houden met de huidige wetgeving, waaronder in het bijzonder de elektriciteitswet en Verordening (EG) nr. 1228/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit, en deze te respecteren.

5. Aangezien het ontwikkelingsplan wordt opgesteld voor minstens tien jaar en wordt aangepast om de vier jaar, dient tevens rekening te worden gehouden met het wetgevend pakket klimaat en energie van de Europese Unie aangenomen in april en augustus 2009.

De akten deel uitmakend van het pakket klimaat en energie van de Europese Unie die in deze context van belang zijn, zijn in hoofdzaak de volgende:

- 1) Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG² (hierna: de derde elektriciteitsrichtlijn);
- 2) Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1228/2003³;
- 3) Verordening (EG) nr. 713/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot oprichting van een Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators⁴;
- 4) Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG⁵ (hierna: de Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van hernieuwbare energie).

5.1. De *derde elektriciteitsrichtlijn* moet worden geïmplementeerd in nationale wetgeving uiterlijk op 3 maart 2011. Af te wachten valt hoe deze richtlijn naar Belgisch recht zal worden omgezet. In afwachting daarvan past het met de regels vervat in de derde

² Pb.L. 14 augustus 2009.

³ Pb.L. 14 augustus 2009.

⁴ Pb.L. 14 augustus 2009.

⁵ Pb.L. 5 juni 2009.

elektriciteitsrichtlijn rekening te houden, door erop toe te zien dat het ontwikkelingsplan past binnen de belangrijke oriëntaties van deze nieuwe richtlijn en zodoende niet manifest strijdig is met het resultaat dat door de Europese wetgever met de vaststelling van deze nieuwe richtlijn wordt beoogd. Dit advies doet vanzelfsprekend geen afbreuk aan de nieuwe of bijkomende bevoegdheden die desgevallend aan de CREG worden toebedeeld in de omzettingwet.

Artikel 12 van de derde elektriciteitsrichtlijn dat een opsomming geeft van de taken van transmissiesysteembeheerders verdient in elk geval vermelding in het kader van het ontwikkelingsplan. Zo moet de transmissiesysteembeheerder er onder meer voor zorgen dat het systeem op lange termijn kan voldoen aan een redelijke vraag naar transmissie van elektriciteit en de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van veilige, betrouwbare en efficiënte transmissiesystemen, met inachtneming van het milieu. Hij moet bijvoorbeeld ook bijdragen tot de leverings- en voorzieningszekerheid door te zorgen voor een toereikende transmissiecapaciteit en betrouwbaarheid van het systeem en de elektriciteitsstromen op het systeem beheren, rekening houdend met het elektriciteitsverkeer van en naar andere stelsels van systemen.

5.2. *Verordening (EG) nr. 714/2009* is van toepassing vanaf 3 maart 2011. Het ontwikkelingsplan 2010-2020 dient vanaf 3 maart 2011 met de bepalingen ervan in overeenstemming te zijn.

Met toepassing van de artikelen 8.3, b), en 8.10 van Verordening (EG) nr. 714/2009 zal het ENTSB voor elektriciteit verplicht zijn om om de twee jaar een tienjarig netontwikkelingsplan op te stellen dat de gehele Gemeenschap dekt, waarin onder meer Europese vooruitzichten inzake de toereikendheid van de elektriciteitsopwekking zijn opgenomen. Er weze opgemerkt dat ENTSO-E niet heeft gewacht op de inwerkingtreding van de Verordening (EG) nr. 714/2009, maar proactief een pilootproject van een dergelijk tienjarig niet-bindend netontwikkelingsplan voor de Gemeenschap heeft opgesteld dat beschikbaar is op zijn website.

Met toepassing van artikel 37.1, g), van de derde elektriciteitsrichtlijn houdt de regulerende instantie toezicht op de investeringsplannen van de transmissiesysteembeheerders en in haar jaarverslag beoordeelt zij de samenhang tussen het investeringsplan van de transmissiesysteembeheerders en het netontwikkelingsplan dat de gehele Gemeenschap dekt, als bedoeld in artikel 8, lid 3, onder b), van Verordening (EG) nr. 714/2009. Een

dergelijke beoordeling kan aanbevelingen voor de wijziging van deze investeringsplannen omvatten.

Hoewel, zoals reeds gesteld, de omzetting van de derde elektriciteitsrichtlijn nog aan de gang is, heeft de CREG het ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020 geanalyseerd mede in het licht van het netontwikkelingsplan voor de Gemeenschap reeds opgesteld door ENTSO-E. Er weze opgemerkt dat de Europese wetgeving een wisselwerking voorziet tussen nationale ontwikkelingsplannen en het ontwikkelingsplan dat de Gemeenschap dekt. Enerzijds zijn de Europese vooruitzichten inzake toereikendheid van het elektriciteitssysteem met toepassing van artikel 8.4 van Verordening (EG) nr. 714/2009 gestoeld op de nationale toereikendheidsvooruitzichten van de individuele transmissiesysteembeheerders. Met toepassing van artikel 8.10 van Verordening (EG) nr. 714/2009 berust het netontwikkelingsplan dat de gehele Gemeenschap dekt onder meer op de nationale investeringsplannen. Anderzijds zal het Agentschap met toepassing van artikel 8.11 van Verordening (EG) nr. 714/2009 een advies opstellen over de nationale tienjarige netontwikkelingsplannen om na te gaan of zij consistent zijn met het tienjarige netontwikkelingsplan dat de gehele Gemeenschap dekt.

5.3. De *Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van hernieuwbare energie* dient geïmplementeerd te zijn, onverminderd de nationale actieplannen waarvoor een kortere termijn is voorzien, uiterlijk op 5 december 2010.

Behalve de algemene communautaire doelstelling die erin bestaat dat 20% van alle energie die in de Europese Unie wordt gebruikt in het jaar 2020 afkomstig is van hernieuwbare energiebronnen, legt deze Richtlijn aan alle individuele lidstaten een bindende doelstelling op om te verzekeren dat, in het jaar 2020, minstens een bepaald percentage van het totale bruto-energieverbruik afkomstig is van hernieuwbare energiebronnen. Voor België bedraagt dit percentage 13%. Bovendien dient elke lidstaat erop toe te zien dat het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in alle vormen van vervoer in 2020 minstens 10% bedraagt van het eindverbruik van energie in het vervoer in die lidstaat.

Zoals de CREG reeds in haar advies (F)090402-CDC-858 betreffende het ontwerp van prospectieve studie ("ontwerp van studie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading 2008 – 2017") vermeldde, en zoals ook vermeld in het *Working Paper* 21-08 van het Federaal Planbureau⁶, vertegenwoordigt de doelstelling voor België van 13 %

⁶ Impact of the EU Energy and Climate Package on the Belgian energy system and economy, November 2008.

hernieuwbare bronnen in het totaal energieverbruik, een aandeel van ongeveer 20 % hernieuwbare bronnen in de elektriciteitsproductie van België (ongeveer 5% in 2009).

Artikel 16 van de Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van hernieuwbare energie, getiteld “Toegang tot en beheer van de netwerken”, verdient in het kader van het ontwikkelingsplan een bijzondere vermelding. Hierna worden, ter illustratie, een aantal bepalingen daaruit hernoemen.

Met toepassing van artikel 16.1 van de Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van hernieuwbare energie nemen lidstaten passende maatregelen om de transmissie- en distributienetwerkinfrastructuur te ontwikkelen teneinde het elektriciteitsnet veilig te laten functioneren en daardoor de verdere ontwikkeling van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen, inclusief interconnectie tussen lidstaten en tussen lidstaten en derde landen te vergemakkelijken. Met toepassing van artikel 16.2, a), van de Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van hernieuwbare energie zien de lidstaten erop toe, met inachtneming van de voorschriften inzake de instandhouding van de betrouwbaarheid en veiligheid van het net, dat beheerders van transmissie- en distributiesystemen op hun grondgebied de transmissie en distributie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen garanderen.

II. ANALYSE VAN HET ONTWERP VAN ONTWIKKELINGS-PLAN 2010-2020

6. Het ontwerp van het ontwikkelingsplan 2010-2020 (hierna: ontwikkelingsplan) is opgebouwd uit 9 hoofdstukken:

1. Doelstelling en wettelijke context
2. De inzetten en uitdagingen van de ontwikkeling van het elektrische systeem
3. De aanpak van de netontwikkeling
4. De aangenomen hypothesen inzake netontwikkeling
5. Referentienet
6. De grensoverschrijdende verbindingen
7. Onthaal van de decentrale productie en/of de productie op basis van hernieuwbare energiebronnen
8. Onthaal van de conventionele productie
9. Versterkingen die verband houden met de evolutie van het verbruik

7. Gezien het beperkte tijdsbestek dat de CREG heeft om haar advies uit te brengen, beperkt de CREG haar analyse tot de belangrijke punten en worden er geen opmerkingen gemaakt wat betreft de vorm of wat betreft kleine materiële vergissingen.

De krachtlijnen van het ontwikkelingsplan

8. Elia bouwt het ontwerp van het federaal ontwikkelingsplan 2010-2020 (hierna: ontwikkelingsplan) op rond vier krachtlijnen:

1. de ontwikkeling van de interconnectoren;
2. de integratie van decentrale en/of hernieuwbare productiemiddelen;
3. de opvang van centrale productiemiddelen;
4. de versterking van het net om rekening te houden met de evolutie van de vraag.

De CREG merkt hier meteen bij op dat het ontwikkelingsplan weinig of geen aandacht besteedt aan de netinvesteringen die nodig zijn om de veroudering van de netinfrastructuur

op te vangen. Deze investeringen maken nochtans een aanzienlijk deel uit van het totale investeringspakket dat Elia jaarlijks dient uit te voeren. Deze investeringen zijn zeer belangrijk om aan de netgebruikers een veilig, kwaliteitsvol en betrouwbaar net te kunnen waarborgen. Bovendien beschouwt het pilootproject van het tienjarig niet-bindend netontwikkelingsplan voor de Gemeenschap investeringen die nodig zijn om het net te vernieuwing als een belangrijk onderdeel van de netontwikkeling.

De CREG is dus van mening dat netvernieuwing voor het behoud van een veilig, kwaliteitsvol en betrouwbaar ook een belangrijk krachtlijn moet zijn waarmee het ontwikkelingsplan dient rekening te houden.

Wat de keuze van de oplossingen betreft, stelt Elia onder meer dat de verschillende netontwikkelingsvarianten met betrekking tot een gegeven behoefte het onderwerp vormen van een technisch-economische vergelijking op basis van de baremakosten van de verschillende geplande onderdelen.

De CREG stelt echter vast dat quasi nergens in het ontwikkelingsplan kosten worden vermeld of alternatieven worden behandeld.

De CREG is van mening dat Elia in haar ontwikkelingsplan systematisch de alternatieven voor de belangrijkste investeringen die ze beschouwd heeft, moet vermelden. Verder moet ze geraamde kosten van de investeringen en de alternatieven vermelden en moet ze de reden aangeven waarom ze voor een bepaalde variëte heeft geopteerd. Elia zou bovendien per jaar een raming moeten geven van de globale kosten welke nodig zijn om het plan uit te voeren.

Hypothesen van het ontwikkelingsplan

9. Wat de hypothesen betreffende de offshore windmolenparken betreft, merkt de CREG op dat het ontwikkelingsplan uitgaat van een maximale capaciteit van 2000 MW in de zone die voor offshore windenergie werd aangeduid.

De CREG is van oordeel dat dit vermogen te laag werd ingeschat. Momenteel werden er reeds domeinconcessies toegekend voor een totaal vermogen van ongeveer 1800 MW. Eén grote zone werd nog niet toegekend maar de totale capaciteit van deze zone wordt na een eventuele reductie om tegemoet te komen aan de bezwaren van de scheepvaart, door de CREG ingeschat op 500 MW. Het totale vermogen voor het huidige gecorrigeerde gebied bedraagt dus eerder 2300 MW.

Bovendien valt het te verwachten dat bijkomende zeegebieden opengesteld zullen worden voor offshore windenergie of dat eventueel andere technologieën zoals het winnen van hernieuwbare energie uit de golven of zeestromingen er voor zorgen dat in de huidige concessiezone nog bijkomend vermogen wordt geproduceerd.

De CREG is dan ook van mening dat de hypothese met betrekking tot de offshore energie moet uitgaan van een te verwachten geïnstalleerd vermogen van minimaal 2300 MW.

Bovendien mag men niet over het hoofd zien dat er in de kuststreek een aanzienlijke vraag is voor het aansluiten van productie-installaties die op hernieuwbare energie werken (momenteel ongeveer 200 MW).

10. Wat betreft de hypothesen met betrekking tot de evolutie van de decentrale productie, heeft Elia twee contrasterende varianten in beschouwing genomen. De CREG merkt op dat de hypothesen in verband met de windparken aan land niet overeenstemmen met de hypothesen in andere dossiers van Elia, met name die welke gehanteerd worden voor het dimensioneren van de totale reserve in 2011.

Referentienet

11. De CREG stelt vast dat bepaalde versterkingen die verband houden met de evolutie van de belasting en die vermeld worden in tabel 9.2, reeds gerealiseerd werden in 2009 en 2010. De CREG vraagt zich af waarom Elia deze investeringen niet in het referentienet heeft opgenomen.

De grensoverschrijdende verbindingen en verbindingen van Europees Belang

12. Zoals reeds gesteld, dienen de investeringen die opgenomen werden in het ontwikkelingsplan, consistent te zijn met het tienjarige netontwikkelingsplan dat de gehele Gemeenschap dekt. Niettegenstaande de omzetting van de derde elektriciteitsrichtlijn nog aan de gang is, heeft de CREG de investeringen die opgenomen zijn in het ontwerp van ontwikkelingsplan 2010-2020, vergeleken met de investeringen die door ENTSO-E voor België voorzien werden in de finale versie van 28 juni 2010 van het pilotproject van het tienjarig niet-bindend netontwikkelingsplan voor de Gemeenschap (hierna: tienjarig plan van ENTSO-E).

In appendix 1 van het tienjarig plan van ENTSO-E bevat een tabel die een overzicht geeft van de projecten die erin beschouwd werden. ENTSO-E voegt er uitdrukkelijk aan toe dat de informatie echter niet bindend is voor ENTSO-E noch voor de TSO's. België is betrokken bij de projecten die opgenomen werden onder de nummers 59, 60, 60a, 146, 443, 444, 445, 445a en 446.

Het ontwikkelingsplan maakt melding van al deze projecten. Toch zijn er een aantal discrepanties tussen beide plannen. Zo werden er volgende verschillen vastgesteld:

- Voor de verbinding Aubange (BE) – Moulaine (FR) wordt in het ontwikkelingsplan gemeld dat ze gerealiseerd is, terwijl het tienjarig plan van ENTSO-E “*under construction*” vermeldt.
- Voor de nieuwe 380 kV-verbinding Zandvliet – Lillo wordt de indienstneming in het ontwikkelingsplan op 2013 gesteld, terwijl in het tienjarig plan van ENTSO-E hiervoor 2014 vermeldt.
- Voor de nieuwe 380 kV-verbinding Lillo – Mercator wordt de indienstneming in het ontwikkelingsplan op 2015 gesteld, terwijl in het tienjarig plan van ENTSO-E hiervoor 2018 vermeldt.
- Voor wat het ontdubbelen van de 380 kV-lijn Gramme – Van Eyck betreft, stelt de CREG vast dat in het ontwikkelingsplan deze ontdubbeling afhankelijk gemaakt wordt van een mogelijke interconnectie met Duitsland, van de resultaten van een gezamenlijke studie met TenneT over een mogelijke herstructurering van de netten tussen beide landen of van de komst van nieuwe grote productie-eenheden in Limburg of het noorden van de provincie Luik. Een concrete datum voor deze versterking wordt niet voorgesteld. Het tienjarig plan van ENTSO-E voorziet echter een indienstneming in 2014 en naast het creëren van aansluitingscapaciteit voor nieuwe productie-eenheden wordt hier ook de toename van de grensoverschrijdende capaciteit en een verhoogde marktintegratie als voordelen aangehaald.

De CREG is van mening dat het ontdubbelen van de 380 kV-lijn Gramme – Van Eyck zoals voorgesteld in de figuur 8.4 en tabel 8.5 van het ontwikkelingsplan zou moeten opgenomen worden bij de bindende investeringen die te realiseren zijn voor 2014. Deze investering kadert immers volledig in het plan om het transmissienet onafhankelijker te maken van het Limburgse productiepark en zal de robuustheid ervan beduidend verhogen.

- Voor de nieuwe 220 kV-verbinding tussen Aubange (BE) en Bascharage (LU) vermeldt het ontwikkelingsplan dat deze mogelijkheid op dit ogenblik niet wordt aan-

genomen door Creos. Het tienjarig plan van ENTSO-E vermeldt echter dit project met een te verwachte indienstneming in 2013.

De CREG is van mening dat deze inconsistenties tussen beide plannen in hun finale versies moeten weggenomen worden of eventueel toegelicht worden in de finale versie van het ontwikkelingsplan.

Onthaal van de offshore productie

13. In het ontwikkelingsplan wordt het uitbouwen van een offshore netwerk slechts beperkt behandeld. In figuur 7.6 worden enkele mogelijke varianten geschetst met één of twee offshore aansluitingspunten. De uitbouw van de offshore windenergie is nochtans van essentieel belang voor België om de Europese doelstellingen wat betreft hernieuwbare energie te halen.

De CREG is dan ook van mening dat de uitbouw van een offshore netwerk om de aansluiting van ongeveer 1500 MW offshore capaciteit mogelijk te maken, dringend aangevat moet worden. De CREG verwacht dan ook dat het ontwikkelingsplan een concreet en becijferd stappenplan bevat om een tegen 2016 een offshore netwerk te realiseren dat in staat is om voor ongeveer 1500 MW bijkomende windmolenparken aan te sluiten, bovenop de drie windmolenparken die samen ongeveer 900 MW vertegenwoordigen en al aangesloten kunnen worden op het bestaande onshore netwerk.

Onthaal van conventionele centrale productiemiddelen

14. In de inleiding vermeldt Elia dat de actuele reglementaire procedure tot moeilijkheden kan leiden zoals:

- indien de projecten voor de bouw van nieuwe centrales die over een productievergunning beschikken, geldig voor vijf jaar, niet concreet gerealiseerd worden, zouden andere later aangekondigde projecten die zich in dezelfde elektrische invloedzone bevinden, onterecht uitgesteld of zelfs afgewezen kunnen worden;
- in het geval van gelijklopend ingediende aanvragen van productievergunning, mag het door de netbeheerder verstrekte advies geen rekening houden met de onderlinge beïnvloeding van deze projecten en dus dreigt het advies in het gedrang te komen zodra een eerste vergunning wordt afgeleverd. Indien andere vergunningen nadien

worden verleend, kan de netbeheerder zich gedwongen zien aanzienlijke en onvoorziene netversterkingsinvesteringen te doen.

De CREG is zich bewust van deze moeilijkheden doch is van mening dat Elia in haar ontwikkelingsplan minstens de investeringen moet bepalen die nodig zijn om het hoofd te kunnen bieden aan de huidige en de te verwachten aanvragen. Bovendien zouden de kosten en de voorwaarden die nodig zijn om een bepaalde investering te verantwoorden in het ontwikkelingsplan moeten opgenomen worden.

Uit een recent schrijven van Elia blijkt immers dat er nu reeds twee projecten zijn die niet kunnen gerealiseerd worden op basis van de netinvesteringen die opgenomen werden in het ontwikkelingsplan wanneer rekening gehouden wordt met de huidige vergunde projecten. Deze projecten zijn echter al ongeveer één jaar door Elia gekend.

De bijkomende investeringen zouden de versterking van de 380 kV-lijn tussen de onderstations Mercator en Horta, de versterking van de 380 kV-lijn tussen de onderstations Doel en Horta en een versterking van de noordgrens (tweede dwarsregeltransformator in Zandvliet?) zijn. Volgens de brief kaderen deze investeringen in een langetermijnvisie van de ontwikkeling van het transmissienet maar zouden ze buiten de horizon van het ontwikkelingsplan vallen.

Dat het aantal versterkingen dat nodig is voor alle vergunde en gekende projecten, aanzienlijk is, hoeft op zich geen probleem te zijn omdat de investeringen die uit het globale pakket werkelijk nodig zijn en gerealiseerd zullen worden, in de praktijk aangepast en geoptimaliseerd kunnen worden om zo kostenefficiënt als mogelijk de werkelijke noden te dekken. Wat belangrijk is, is dat er een zicht is op de investeringen en de kosten van die investeringen die eventueel meegebracht kunnen worden indien een bepaalde portefeuille aan nieuwe productiemiddelen gerealiseerd wordt. Dit zicht ontbreekt in de huidige versie van het ontwikkelingsplan.

De CREG is dus van mening dat het ontwikkelingsplan de nodige investeringen moet beschouwen om een gezamenlijke aansluiting van gekende projecten toe te laten op een wijze waardoor er een duidelijk zicht ontstaat op de bijkomende investeringen en de kosten die veroorzaakt kunnen worden door gekende projecten voor bijkomende productie-eenheden.

Versterkingen die verband houden met de evolutie van het verbruik

15. De versterkingen die verband houden met de evolutie van het verbruik, worden in twee groepen onderverdeeld: een eerste fase beperkt tot een korte termijn horizon (2010-2014) en een tweede fase die een horizon op langere termijn dekt (2015-2020). Alleen de investeringen die op korte termijn aangegeven worden, zijn bindend. Van alle investeringen die in het ontwikkelingsplan zijn opgenomen of worden aangehaald zijn dus enkel de degene in de tabel 9.2 worden samengevat echt bindend. De CREG stelt vast dat deze tabel bovendien investeringen vermeldt die reeds in 2009 en 2010 gerealiseerd werden. De CREG vraagt zich af waarom Elia deze investeringen niet in het referentienet heeft opgenomen. Daarnaast bevat de tabel veel investeringen die in feite bestaan uit versterkingen van transformatiemiddelen naar de middenspanningsnetten of naar de lokale transmissienetten.

Naast het Stevin-project opgenomen in deel 7 van het ontwikkelingsplan, is het Brabo-project het enige grote project waartoe Elia zich verbindt met opgave van een zekere timing. Volgens de tekst zou Figuur 9.1 een voorstelling moeten geven van twee varianten voor dit project. Dit is evenwel niet het geval. In de versie van het ontwikkelingsplan dat aan de CREG voor advies werd voorgelegd, geeft de figuur een quasi onleesbare voorstelling van de huidige toestand. Van de andere versterkingen of herstructureringen die werden opgenomen wordt helemaal geen voorstelling gegeven waardoor deze moeilijk te begrijpen zijn.

Zoals reeds eerder vermeld, wordt ook hier geen enkele aanduiding gegeven van de kosten van deze investeringen en van de globale kosten die deze verworven investeringen per jaar zullen meebrengen.

Wat de “indicatieve pistes” op lange termijn betreft waarvoor de investeringen in tabel 9.3 zijn voorzien, stelt de CREG vast dat deze eveneens hoofdzakelijk bestaan uit versterkingen van transformatiemiddelen naar de middenspanningsnetten of naar de lokale transmissienetten en geen grote netuitbreidingsprojecten bevatten.

Besluit

16. De belangrijkste gebreken die de CREG heeft vastgesteld zijn de volgende:
- in het ontwikkelingsplan ontbreekt een belangrijke peiler, namelijk de investeringen die nodig zijn om de verouderende netelementen te vervangen en eventueel te verstevigen zodat de kwaliteit van het net op pijl gehouden wordt en de robuustheid

van het transmissienet vergroot wordt om zich beter te wapenen voor een onzekere toekomst;

- quasi nergens in het ontwikkelingsplan worden er geraamde investeringskosten vermeld of worden er alternatieven behandeld;
- de hypothese met betrekking tot de offshore energie moet uitgaan van een te verwachten geïnstalleerd vermogen van minimaal 2300 MW;
- er bestaan een aantal discrepanties tussen het ontwikkelingsplan en het tienjarig netontwikkelingsplan van ENTSO-E;
- het ontwikkelingsplan bevat geen concreet en becijferd stappenplan om een tegen 2016 een offshore netwerk te realiseren dat in staat is om voor ongeveer 1500 MW bijkomende windmolenparken te kunnen aansluiten;
- het ontwikkelingsplan bevat niet de nodige investeringen om een gezamenlijke aansluiting van gekende projecten toe te laten op een wijze waardoor er een duidelijk zicht ontstaat op de bijkomende investeringen en de kosten die veroorzaakt kunnen worden door gekende projecten voor bijkomende productie-eenheden;
- het aantal structurele netversterkingen opgenomen in de investeringen die tegen 2014 bindend gerealiseerd moeten worden, is te beperkt;
- de aansluiting van nieuwe productie-eenheden wordt niet ondersteund door het ontwikkelingsplan noch via initiatieven in het raam van de steun aan nieuwkomers (artikel 4, §4, van de elektriciteitswet).

////

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Dominique WOITRIN
Directeur

François POSSEMIERS
Voorzitter van het Directiecomité